

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Kfv.VII.37.815/2020/6.

A tanács tagjai: Dr. Magyarfalvi Katalin

a tanács elnöke, előadó bíró

Dr. Farkas Katalin

bíró

Dr. Bérces Nóra

bíró

A felperes: felperes neve

(felperes címe)

A felperes képviselője: Központi Rendőr Szakszervezet

(címe)

ügyintéző: ... kamarai jogtanácsos

Az alperes: alperes neve

(alperes címe)

Az alperes képviselője: ... kamarai jogtanácsos

A per tárgya: illetmény megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A felülvizsgálni kért jogerős határozat:

Fővárosi Törvényszék 8.Kf.650.628/2019/5.

Az elsőfokú bíróság határozatának száma:

Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 46.K.31.925/2019/8.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 8.Kf.650.628/2019/5. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 46.K.31.925/2019/8. számú ítéletét – a fellebbezéssel nem támadott, gépjárművezetői pótlék be nem számításából adódó 240.692 (kettőszáznegyvenezer-hatszázkilencvenkettő) forint és 421.746 (négy százhuszonegyezer-hétszáznegyvenhat) forint túlmunkáért járó illetmény-különbözetre vonatkozó döntések érintése nélkül – hatályon kívül helyezi és a felperes keresetét abban a részében, amelyben az alperest 1.368.529 (egymillió-háromszázhatvannyolcezer-ötszázhuszonkilenc) forint illetmény különbség megfizetésére kérte kötelezni, elutasítja; az alperes által fizetendő elsőfokú perköltség összegét 20.000 forintra leszállítja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 50.000 (ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A másodfokú és a felülvizsgálati eljárás illetékét a magyar állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

Tényállás

[1] A felperes 2008. december 1-től az alperes ...án járőr, gépjárművezető beosztásban, 2013. január 1-től a ... állományában járőr, majd járőrvezető beosztásban teljesített hivatásos szolgálatot. A részére 2012. december 31-ig folyósított, havi 38.650 forint összegű különleges bevetési pótlékot az alperes 2013. január 1-től megszüntette, egyidejűleg – vezetői döntés alapján – a ...on dolgozó, korábban bevetési pótlékban részesülő személyek, így a felperes beosztási illetményét is úgy térítette el, hogy az összességében megegyezzen a korábbi illetménnyel. A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (régi Hszt.) 101. § (4) bekezdésére hivatkozással kiadott parancs alapján a felperes összes illetménye – az illetményeltérítés és a beosztási illetmény alapján megállapított illetménykiegészítés figyelembe vételével – 2013. január 1-jétől nem csökkent, változatlan összegű maradt. Az illetményeltérítés címén megállapított összeget az alperes 2015. június 30-ig teljesítményértékelés elvégzése nélkül folyamatosan biztosította. Az alperes a felperes részére 2008. december 1-től gépjárművezetői pótlékra való jogosultságot állapított meg, a pótlékot 2015. júliusáig rendszeresen folyósította.

[2] Az alperes a 2015. július 1-jén hatályba lépett, a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (Hszt.) 351. §-a alapján elkészített, a felperes 2015. július 1-től hatályos besorolásáról rendelkező állományparancsban a Hszt. 352. § b) pont szerinti korábbi rendszeres díjazás megállapításakor a 2013. január 1-től folyósított illetményeltérítést és a gépjárművezetői pótlékot figyelmen kívül hagyta.

[3] A felperes 2019. március 4-én szolgálati panaszt terjesztett elő, melyben elmaradt illetmény különbözet és túlmunka díjazás különbözet megfizetését kérte. Ebben sérelmezte, hogy az alperes a 2015. július 1-jei besoroláskor a korábbi rendszeres díjazás szerinti illetményét tévesen állapította meg, mert abba nem számította be sem az illetményeltérítést, sem a gépjárművezetői pótlékot, a helyes számításra figyelemmel túlmunka díjazás különbözet is megilleti. Az Országos Rendőr-főkapitány a panaszt – a Hszt. 8. § (1) bekezdése, 351. § (1)-(2) bekezdése, 352. § b) pontja, a régi Hszt. 100. § (4) bekezdése, a régi Hszt. végrehajtásáról szóló 140/1996. (VIII.31.) Korm. rendelet (Kr.) 50. § (1)-(2) bekezdése, valamint a belügyminiszter irányítása alatt álló egyes fegyveres szervek hivatásos állományú tagjai illetményének és egyéb juttatásainak megállapításáról, valamint folyósítás szabályairól szóló 66/2011. (XII. 30.) BM rendelet (BMr.) alkalmazásával – elutasította. A határozat indokolása szerint a felperes a különleges bevetési pótlékra való jogosultsága 2013. január 1-től történt megszüntetésével összefüggésben illetményeltérítésre, kompenzációra nem volt jogosult. A Hszt. 352. § b) pont 1. alpontja értelmében a korábbi rendszeres díjazás meghatározásakor a régi Hszt. 101. § (4) bekezdés szerinti 2015. évi illetményeltérítést nem lehet figyelembe venni; az eseti gépjárművezetői pótlék állandó illetményelemként való figyelembevételére sincs lehetőség, mert a pótlék folyósítására kizárólag abban az esetben kerülhetett sor, ha az adott hónapban az érintett igazolhatóan vezetett szolgálati gépjárművet.

A felperes keresete és az alperes védírata

[4] A felperes módosított keresetében a 2016. február 1. és 2018. december 31. közötti időszakra „halmazatban” 1.609.221 forint illetmény különbözet – amelyből 1.368.529 forint

illetményeltérítés beszámításának és 240.692 forint gépjárművezetői pótlék beszámításának elmaradása folytán jelentkező különbözet –, valamint 421.746 forint túlmunka díjazás különbözet, összesen 2.030.967 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Arra hivatkozott, hogy a megszüntetett bevetési pótlék kompenzációjaként 2013. január 1-től 2015. június 30-ig biztosított illetményeltérítést a Hszt. 352. § b) pont szerinti korábbi rendszeres díjazás összegébe be kellett volna számítani. Hangsúlyozta, hogy az illetmény eltérítéséről az alperes teljesítményértékelés elkészítése nélkül, az összes illetmény csökkenésének elkerülése érdekében rendelkezett, a Főosztályon dolgozók ennek megfelelően a beosztási illetményüktől függően részesültek eltérítésben, amelynek mértéke sok esetben – ahogyan a felperesnél is 34,78% volt –, meghaladta a régi Hszt. által engedélyezett 30%-ot. A gépjárművezetői pótléka a rendszeres díjazás összegébe beszámít, mivel a pótlékot 2015. júliusáig minden hónapban megkapta. Az illetmény különbözet folytán pedig a túlmunkát is magasabb távolléti díjjal kellett volna megfizetni, ezért túlmunka díjazás különbözet is megilleti.

[5] Az alperes a kereset elutasítását kérte arra hivatkozva, hogy a Hszt. 352. § b) pont 1. alpontja a régi Hszt. 101. § (4) bekezdés szerinti 2015. évre megállapított illetményeltérítés figyelembe vételét kizárja. A felperes a perbeli időszakban bevetési pótléokra jogosító munkát nem végzett, a régi Hszt. 254. § (2)-(3) bekezdése, a Kr. 28. § (1)-(2) bekezdése, 50. § (1)-(2) bekezdése, valamint a BMr. alkalmazásával megállapított különleges bevetési pótlékot a jogalkotó a Közrendvédelmi Főosztályon és szervezeti egységeinél dolgozók számára nem biztosította [BMr. 11. sz. melléklet 3.6. pont]. A BMr. taxatív módon határozta meg a különleges bevetési pótlékra jogosultak körét, a felsorolásban nem szereplő szervezeti egységnél beosztást betöltő hivatásos állományú számára pótlék folyósítására 2013. január 1. után nem volt lehetőség. Teljesítményértékelésre valóban nem került sor, a régi Hszt. 102. § (2) bekezdésének azonban csak az illetményeltérítés alkalmazásával lehetett eleget tenni. A gépjárművezetői pótlék beszámítása kapcsán az alperes arra hivatkozott, hogy a felperes részére biztosított eseti pótlék rendszeres illetményelemként történő figyelembevételére nincs lehetőség.

Az első- és a másodfokú bíróság ítélete

[6] Az elsőfokú bíróság az alperest – a Hszt. 351. § (1) bekezdése, (2) bekezdés f) pontja, (3) bekezdése, 352. § a) és b) pont 1. és 8. alpontja, 353. § (1)-(3) bekezdése, a 2016. január 1-től hatályos 353/A. § (1)-(3) bekezdése, 2017. január 1-től hatályos 353/B. § (1)-(3) bekezdése a régi Hszt. 101. § (4) bekezdése, 254. § (2) bekezdése és a Kr. 42. § (3) bekezdése alapján – illetmény különbözet címén 2.030.967 forintban és kamatában, valamint 60.000 forint perköltségben marasztalta.

[7] Megállapította, hogy az alperes 2013. január 1-től – más hivatásos állományúakkal azonosan – a megszüntetett bevetési pótlék kompenzációjaként állapított meg és fizetett a felperes részére 2015. június 30-ig illetményeltérítést. Az illetmény eltérítését – az alperes érvelésével ellentétben – nem a régi Hszt. 101. § (4) bekezdés alkalmazásával rendelték el, a felperes teljesítményének értékelésére nem került sor. Az illetményeltérítést a felperes vezetői döntés eredményeként kapta, az alperes azzal, hogy az összeget folyamatosan biztosította, az illetményeltérítést egyértelműen az illetmény részévé tette, ezért az a Hszt. 352. § b) pont 1. alpont alkalmazásában a rendszeres díjazásba beszámít. A felperes 2015. július 1. előtt rendszeresen részesült gépjárművezetői pótlékban, ezért a rendszeres díjazásba a pótlék összege is beszámít.

[8] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – annak helyes indokai alapján – helybenhagyta. Megállapította, hogy a parancsnok teljesítményértékelés elvégzése nélkül, mérlegelési jogkörében eljárva döntött a felperes és a bevetési pótlék megszüntetésével érintettek illetményének eltérítéséről, annak mértéke a 2013. január 1-től hatályos parancsban a beosztási illetmény kategóriánál került megjelölésre. A felperes jogosultságát nem érintette, hogy a régi Hszt. 99. § (2) bekezdése az illetmény fogalmának meghatározásakor az illetményeltérítés jogcímet nem tartalmazza, az alapilletményt a beosztási és a rendfokozati illetmény együttesen adja ki. Mindezek miatt a felperes részére fizetett illetményeltérítést az új Hszt. hatályba lépésekor rendszeres díjazásként figyelembe kellett venni.

[9] A másodfokú bíróság az ítélet indokolásában rögzítette, hogy az alperes fellebbezése az elsőfokú bíróság döntését a gépjárművezetői pótlék és a túlmunka ellenértéke tekintetében nem érintette, a Kp. 110. § (2) bekezdésének megfelelő, figyelembe vehető fellebbezést e körben nem terjesztett elő.

Felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[10] A jogerős ítélet ellen az alperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben annak hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítását kérte a Hszt. 352. § b) pontja és a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 346. § (4)-(5) bekezdései megsértésére hivatkozva.

[11] Az alperes – a Hszt. 352. § b) pontja, a régi Hszt. 99. § (2) bekezdése, 101. § (4) bekezdése, 102. § (2) bekezdése és 103/B. §-a felhívásával – kiemelte, hogy az illetmény elemeit, illetve azokat az eseteket, amikor a hivatásos állományban szolgálatot teljesítő személy illetménye eltéríthető, a régi Hszt. taxatív és eltérést nem engedően sorolta fel. A felperes szervezetátalakítás keretében, 2013. február 1-től megvalósult áthelyezésével kapcsolatban megállapítható, hogy az átvevő szervezet szervezeti szintje illetménykiegészítés szempontjából nem volt alacsonyabb, ezért a régi Hszt. 103/B. §-a nem volt alkalmazható. Az átszervezést követően a felperes beosztási illetménye sem csökkent, így a régi Hszt. 102. § (2) bekezdése sem volt alkalmazható. A fentiekből következően az alperes az átszervezést követően kizárólag teljesítményértékelés alapján növelhette meg a felperes illetményét, ami nem függött attól, hogy készült-e ténylegesen teljesítményértékelés.

[12] Az alperes – az ítéletben foglaltakkal szemben – nem „alapilletményesíthette” a különleges bevetési pótlék összegét, kiváltképp, hogy a felperes a szervezeti korszerűsítést követően nem látott el ilyen pótlékre jogosító feladatokat. Amennyiben elfogadható az az okfejtés, hogy az illetmény eltérítésére nem teljesítményértékelés alapján került sor, úgy az alperes arról a régi Hszt. rendelkezéseivel ellentétesen, jogalap hiányában rendelkezett, mivel az illetmény növelésére, eltérítésére a régi Hszt. más rendelkezései nem adtak lehetőséget. Mindezek miatt az alperes az új Hszt. hatályba lépésekor nem vehette figyelembe a korábban jogalap nélkül folyósított összeget.

[13] A Pp. 346. § (4)-(5) bekezdése megsértése körében az alperes kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság nem adott számot arról a felperes illetménye milyen jogcímen került eltérítésre és ezt az eltérítést milyen jogcímen kellett volna az alapilletmény részének tekinteni. A régi Hszt. csupán a 101. § (4) bekezdés szerinti illetményeltérítést ismeri, a Hszt. szabályaival ellentétes, jogalap nélküli illetményeltérítés alapján az alperesnek nem volt jogszabályi lehetősége arra, hogy ezt az összeget a 2015. július 1-től megállapítandó új

illetmény összegébe beszámítsa. A jogerős ítélet indokolása hiányos, mivel a másodfokú bíróság nem adott választ arra a kérdésre, hogy teljesítményértékelés hiányában milyen, a régi Hszt-ben szabályozott jogcímen kapta a felperes 2015. június 30-ig a havi 33.609 forint illetménykiegészítést és azt milyen jogcímen kellett volna beszámítania az alperesnek a Hszt. hatályba lépésekor megállapítandó illetménybe. Az alperes kérte, hogy a Kúria – azonos tárgyban folyamatban lévő ügyek nagyobb számára és a „megosztott” ítélkezési gyakorlatra tekintettel – intézkedjen jogegységi eljárás lefolytatásáról.

[14] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását, másodlagosan a gépjárművezetői pótlék beszámításának elmaradása és „az ahhoz kapcsolódó túlmunka miatt keletkezett” illetmény-különbözet tárgyában az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását, valamint az alperes költségeiben való marasztalását kérte.

[15] Álláspontja szerint az alperes felülvizsgálati kérelme, mivel nem jelölte meg, hogy az ítélet mely részét és milyen módon kéri hatályon kívül helyezni, illetve mert a jogegységi határozat szükségességét illetően téves adatokat szolgáltatott, nem felel meg a törvényi követelményeknek. A felperes hivatkozott arra is, hogy a bíróság ítéletében foglaltakkal való egyet nem értés nem jelenti a Pp. 346. § (4)-(5) bekezdésének megsértését. Hangsúlyozta, hogy az egyedi, több személyt érintő vezetői döntés alapján történt kifizetések nem tekinthetők jogalap nélkülinek, a beosztási illetmény részévé tett illetményeltérítést a felperes besorolásakor rendszeres illetményelemként figyelembe kellett venni.

[16] Végül a felperes utalt arra, hogy a keresetében megjelölte, hogy a követelt elmaradt illetmény mely része származott a – másodfokú és a felülvizsgálati eljárásban sem vitatott – gépjárművezetői pótlék be nem számításából és az „abból adódó” túlmunka elszámolás hibás teljesítéséből; kérte, hogy a Kúria az ezekre vonatkozó döntéshozatal során a két különböző jogalapon érvényesített követelést, illetve az elsőfokú ítélet rendelkező részében egybe-számított összeget „bontsa ketté”.

A Kúria döntése és jogi indokai

[17] A felülvizsgálati kérelem – az alábbiak szerint – megalapozott.

[18] A Kúria azonos tényállású ügyekben, azonos tartalmú felülvizsgálati kérelmek elbírálása során – az alábbiak szerint – már állást foglalt a Hszt. 352. § b) pontja helyes alkalmazásáról (Kfv.VII.38.374/2019/6., Kfv.VII.38.334/2019/4., Kfv.VII.38.421/2019/6., Kfv.VII.38.333/2019/6., Kf.VII.39.077/2020/5., stb.). Megállapította, hogy a hivatásos állomány tagjának illetményét a 2013. január 1. és 2015. június 30. közötti időszakban a régi Hszt. IX. fejezetében szereplő rendelkezések alapján kellett meghatározni. Az illetmény beosztási illetményből, rendfokozati illetményből, illetménykiegészítésből, szolgálati időpótlékból, valamint a régi Hszt. által meghatározott feltételek fennállása esetén illetménypótlékból állt; az alapilletményt a beosztási és a rendfokozati illetmény együttes összege képezte [99. § (2) bekezdés].

[19] A beosztási illetmény megállapításához a hivatásos állomány tagját rendfokozata alapján I. vagy II. besorolási osztályba, azon belül a beosztási szintekhez igazodóan beosztási kategóriákba kellett besorolni, a beosztási kategórián belül pedig, az adott beosztásban eltöltött szolgálati idő tartama függvényében meg kellett állapítani az irányadó fizetési fokozatot is [100. § (1)-(2) bekezdés]. A beosztási illetmény összegét a fizetési fokozatokhoz tartozó, a törvény mellékletében meghatározott szorzószámok és a köztisztviselőkre vonatkozó illetményalap szorzata alapján kellett megállapítani [100. § (4) bekezdés].

[20] A fenti szabályok alapján megállapított besorolás szerinti beosztási illetmény eltérítésére, annak magasabb, vagy alacsonyabb összegben való megállapítására a törvényhozó az állományilletékes parancsnokok számára a Hszt. 101. § (4) bekezdésében, az ott meghatározott keretek között biztosított jogosultságot: a rendelkezés alapján a parancsnok a beosztási illetményt „a meghatározott személyi juttatások előirányzatán belül a tárgyévet megelőző év teljesítményértékelés alapján” legfeljebb 30%-kal magasabban, illetve 20%-kal alacsonyabban állapíthatta meg. A teljesítményértékelést a Hszt. hatálya alá tartozók esetében a 82-83. §-ok és más jogszabályok [pl. a közszolgálati egyéni teljesítményértékelésről szóló 10/2013. (I.21.) Korm. rendelet] alapján kellett elvégezni.

[21] Különleges bevetési pótlék megállapítására különlegesen veszélyes szolgálati feladatok ellentételezése érdekében, és az ilyen feladatok végrehajtásához szükséges folyamatos intenzív felkészülés ösztönzésére kerülhetett sor „kizárólag az ilyen jellegű tevékenységet közvetlenül ellátó állomány részére” [Kr. 50. § (1)-(2) bekezdés]; a pótlék a rendőr-főkapitányságok jogszabályban meghatározott egységeinél arra „jogosító tevékenységet közvetlenül ellátó” személyeknek volt megállapítható [BMr. 11. melléklet 3. pont].

[22] A jelen felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás szerint a felperes 2013. január 1-jétől nem volt jogosult különleges bevetési pótlékra, ám az annak megfelelő összeget az alperes illetményeltérítés címén – a beosztási illetmény részeként – megállapította és folyósította a továbbiakban is annak érdekében, hogy a felperes illetménye ne csökkenjen. Az erre vonatkozó első parancsban még szerepelt az illetményeltérítés alapjául a teljesítményértékelésre történő hivatkozás, az ezt követő okiratokban azonban az már feltüntetésre nem került. Illetményeltérítés alapjául szolgáló teljesítményértékelés ténylegesen egyik évben sem készült és a felperes részére folyósított összeg meghaladta azt az összeget, amit a törvény megengedett a teljesítményértékelésen alapuló illetményeltérítés esetében. A fentiek alapján megállapítható, hogy a felperes illetményének eltérítésére a Hszt. 101. § (4) bekezdésével ellentétesen került sor.

[23] A Kúria a fent megjelölt ítéleteiben egyetértett az alperes azon hivatkozásával, hogy a Hszt. 352. § b) pontjában szabályozott korábbi rendszeres díjazást a régi Hszt. felsorolt rendelkezései alapján kellett meghatározni, és azzal is, hogy a felperes részére 2013. január 1-től megállapított illetményeltérítést a munkáltatói jogkör gyakorlója ezen időponttól és a későbbi években sem tehetette a beosztási illetmény részévé. Az illetmény összetevőit a régi Hszt. 99. § (2) bekezdése sorolta fel, az illetményeltérítés nem képezett ide tartozó, önálló jogcímű illetményelemet. A besorolás szerinti beosztási illetmény meghatározása objektív kritériumokon alapult, annak eltérítésére csak a tárgyévi munka értékelésének eredményeként kerülhetett sor. A régi Hszt. 101. § (4) bekezdésében a törvényhozó a hivatásos állomány tagját megillető illetmény meghatározásában annyiban valóban önálló döntési jogkört biztosított a munkáltatónak, hogy az előző évi munkateljesítményt, az elvégzett munka minőségét és mennyiségét – annak mérése eredményeként – a beosztási illetmény eltérítésével ellentételezhette. Az a körülmény azonban, hogy ezt az eltérítést a besorolás szerinti beosztási illetmény százalékos mértékéhez igazítva rendelte meghatározni, nem jelenti azt, hogy az e címen megállapított összeg a beosztási illetmény részévé vált volna, amelyre a felperes 2013-tól kezdve – teljesítményértékelés elvégzésétől függetlenül – folyamatosan jogosult lett volna. A felperes – az eljáró bíróságok álláspontjával ellentétben – nem vált jogosulttá az illetményeltérítés címén juttatott összegre annak folytán, hogy azt az alperes a beosztási illetménybe ténylegesen beszámította, vagyis a Hszt. 99. §-a alapján megállapított besorolási illetményhez hozzáadta.

[24] A régi Hszt. IX. fejezete illetményrendszerre vonatkozó szabályozásában nem található olyan rendelkezés, amely az alperes illetmény megállapítása tárgyában rendelkezni

jogosult vezetőjét a beosztási illetmény perbeli módon történt eltérítésére a hivatásos állomány tagja által elvégzett munka értékelése nélkül jogosította volna fel. Nem volt a régi Hszt.-nek olyan rendelkezése sem, amelyből levezethető lenne az állományilletékes parancsnok, vagy más vezető arra vonatkozó felhatalmazása, hogy valamely munkatevékenység tényleges ellátásához, feladatvégzéshez, különleges munkakörülményekhez rendelt pótlék – jogalkotói rendelkezés, illetve a feladatok, körülmények változása folytán történt – megszűnése esetén a kieső illetményelem „helyettesítéséről” a beosztási illetmény eltérítésével, vagy más illetményelem biztosításával saját hatáskörben rendelkezzen. Az alperes megalapozatlanul, egyebekben a saját érvelésével is ellentétesen hivatkozott arra, hogy a felperes illetményét attól függetlenül megnövelhette, hogy nem készített teljesítményértékelést, az eltérítés feltételül a régi Hszt. 101. § (4) bekezdésében előírt értékelés elkészítése nem volt mellőzhető.

[25] A Kúria az EBH2009.2082. számon közzétett határozatában kimondta: a szolgálati viszony az állam és a hivatásos állomány tagja között létrejött különleges jogviszony, amelyben mindkét felet a sajátos szolgálati körülményeknek megfelelő, a törvényben és más jogszabályokban meghatározott jogosultságok illetik és kötelezettségek terhelik. A szolgálati viszonyra vonatkozó szabályok ezért alapvetően kógenssek, ami miatt nincs lehetőség eltérő, a hivatásos állomány tagja részére kedvezőbb megállapodás megkötésére úgy, ahogyan arra a munkaviszonyban foglalkoztatott munkavállalók esetében a Munka Törvénykönyve lehetőséget ad.

[26] A Kúria korábban rámutatott arra is, hogy a régi Hszt.-ben szabályozott illetményrendszer kifejezi a szolgálati beosztáshoz kapcsolódó felelősséget, a hivatásos szolgálattal járó többletkötelezettséget, a rendvédelmi szerv szervezetrendszerében a szervezeti szintek (helyi, területi, országos) közötti különbséget, továbbá az illetménypótlékok útján honorált többletjelisényt. A hivatásos állomány tagjaira vonatkozó jogszabályi rendelkezések kógenssek (EBH2010.2259.). A Kúria rögzítette azt is, hogy a kógens rendelkezések nem értelmezhetők kiterjesztően (EBH2016.M.11.), kógens törvényi rendelkezés alkalmazásakor nem lehet az érdemi döntést analógiára alapozni (BH2016.250.). A jogalkotó hatáskörébe tartozik annak eldöntése, hogy megteremt-e valamely juttatást a munkavállaló részére, és az is, hogy azt milyen feltételek előírásával teszi (BH2015.79.).

[27] A régi Hszt. – a 2015. július 15-én hatályba lépett Hszt.-vel egyebekben azonosan – kógens szabályozást tartalmaz, kógens jogszabályi rendelkezésektől a felek megállapodása és a munkáltató egyoldalú nyilatkozata sem térhet el. A régi Hszt. kimondta, hogy semmis az a jognyilatkozat, vagy annak az a része, amely szolgálati viszonyra vonatkozó szabályba vagy egyébként jogszabályba ütközik; a semmisséget hivatalból kell figyelembe venni [9. § (1)-(2) bekezdés]; részben érvénytelen jognyilatkozat helyett a szolgálati viszonyra vonatkozó szabályt kell alkalmazni, kivéve ha a felek az érvénytelen rész nélkül nem állapodtak volna meg [10. § (2) bekezdés].

[28] A Kúria az azonos tárgyú ügyekben hozott ítéleteiben rögzítette azt is, hogy jogalkotói döntés következtében megszűnt illetményelemek pótlásáról a munkáltató, jogszabályban foglalt, kifejezett ez irányú felhatalmazás hiányában érvényesen nem rendelkezhet, eltérő rendeltetésű és feltételrendszerű díjazási jogcímet – ahogyan arra a jelen ügyben sor került – nem alkalmazhat. A régi Hszt.-ben a törvényhozó szabályozta azt, hogy a hivatásos állomány tagjának milyen esetekben nem csökkenhet az illetménye. A régi Hszt. 102. § (2) bekezdése a beosztási illetmény csökkenését tiltja, a korábban – a régi Hszt., a Kr. és a BMr. rendelkezései alapján – biztosított különleges bevetési pótlék megvonásával azonban a felperesnek nem a beosztási illetménye, hanem az összes illetménye csökkent. A Hszt. 103/B. §-a kompenzációs illetménykiegészítés biztosítását illetménykiegészítés

csökkenését eredményező szervezeti átalakítás esetére írja elő, a megszüntetett illetménypótlék miatt kiesett díjazás kompenzálására e rendelkezés sem alkalmazható. A jogalkotó az illetménypótlékre való jogosultság elvesztésének perbeli esetére ilyen szabályozást nem alkotott.

[29] A Kúria a határozataiban kiemelte, hogy az illetmény különbözet tárgyában folyamatban lévő, azonos tényállású perek tárgyát nem a 2013. január 1. és 2015. június 30. közötti időszakra kifizetett illetményeltérítés visszafizetése képezi, a jogvitában a bíróságoknak arról kell döntenük, hogy a Hszt. 2015. július 1-jei hatályba lépésével elvégzendő besoroláskor, az ekkor megállapítandó illetménybe be kell-e számítani olyan illetményelemet, amelyet az alperes korábban a régi Hszt. 101. § (4) bekezdésébe ütközően, illetve jogszabályi felhatalmazás nélkül állapított meg. A jogszabályba ütköző, ekként érvénytelennek minősülő munkáltatói intézkedésre, függetlenül attól, hogy az intézkedés a 2013. január 1. és 2015. június 30. közötti időszakban hatályosult (annak alapján a felperes részére illetményeltérítést fizettek), jogosultságot alapítani nem lehet, a 2015. július 1-től járó illetmény meghatározásakor annak figyelembe vétele nem kérhető.

[30] Az eljáró bíróságok a fentiekkel ellentétes jogértelmezés eredményeként jutottak arra a következtetésre, hogy az alperesnek a Hszt. által elrendelt besoroláskor a 352. § b) pontban szabályozott korábbi rendszeres díjazás összegébe bele kellett volna számítani az illetményeltérítést, ami miatt a felperes jogosult a keresettel érvényesített illetmény különbözetre. A 2013. január 1-től illetményeltérítés címén megállapított és kifizetett összegek a kifizetés tényétől sem váltak a beosztási illetmény részévé, a megszüntetett pótlék „alapilletményesítéséről” a parancsnok saját hatáskörben, mérlegelés jogkörben nem rendelkezhetett.

[31] Az alperes a Pp. 346. § (4)-(5) bekezdése megsértésére megalapozatlanul hivatkozott. A Kúria korábban, a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény indokolási kötelezettséget szabályozó 221. § (1) bekezdése megsértésének vizsgálata kapcsán már rámutatott: az a kérdés, hogy a bíróság a perben vitás kérdések eldöntése szempontjából releváns jogszabályokat helyesen értelmezte, az ügyre vonatkoztatva helyesen alkalmazta-e, a Pp. 221. § (1) bekezdése alapján nem dönthető el, az ítélet tartalmi követelményeit, az indokolási kötelezettség kereteit meghatározó rendelkezésre hivatkozás nem teremt lehetőséget arra, hogy a Kúria a jogerős ítéletet a perben felmerült valamennyi vitás kérdésben felülvizsgálja (Mfv.III.10.260/2019/5.). Ez a megállapítás a jelen perben, a Pp. 346. § (4)-(5) bekezdései alkalmazása során is irányadó.

[32] A jogerős ítélet tartalmazza a megállapított tényeket, a felek kérelmeit, főbb érveit, a bíróság döntését, az alkalmazott jogszabályokat és azokat az indokokat, amelyekből kitűnik, hogy a másodfokú bíróság az alperes érveit miért nem tartotta helytállónak. A perben a felek között jogkérdésben volt vita, amelyet az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítás adatai, a rendelkezésre álló okirati bizonyítékok alapján el lehetett bírálni. A másodfokú bíróság az indokolási kötelezettségének a szükséges mértékben eleget tett; az indokolási kötelezettség megsértését nem lehet megállapítani azon az alapon, hogy a fél a támadott ítéletben szereplő érvekkel, jogértelmezéssel nem ért egyet.

[33] Az alperes által felhozott okok alapján jogegységi eljárási indítványozásának – a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 32-33. §-aiban foglalt – feltételei nem állnak fenn, a kért eljárás kezdeményezésének az ügyben nincs helye

[34] Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy az eljáró bíróságok a felperes azon kereseti kérelme megalapozottságáról, amelyben az illetményeltérítés rendszeres díjazásba való beszámítását, annak alapján illetmény különbözet megfizetését kérte, a Hszt. 352. § b) pontja megsértésével foglaltak állást. A felperes az illetmény eltérítésre vonatkozó részében jogszabályba ütköző, részlegesen érvénytelen munkáltatói intézkedésre nem alapíthatott

jogosultságot. Az annak alapján megállapított és kifizetett, ekként jogalap nélkülinek minősülő összegnek a Hszt. 352. § b) pont szerinti korábbi rendszeres díjazásba való beszámítására, a Hszt. szerinti besorolásnál történő figyelembevételére, illetmény különbözet megfizetésére a felperes nem tarthat igényt.

[35] Az elsőfokú bíróság az alperest a felperes keresetében foglaltak szerint marasztalta, a megítélt összegből 1.368.529 forint az illetményeltérítés beszámításának elmaradásából származó illetmény különbözet, 240.692 forint a gépjárművezetői pótlék beszámításának elmaradásából származó illetmény különbözet és 421.746 forint a túlmunka-díjazás különbözete. Az alperes az utóbbi jogalapokon, illetve jogcímeken történt marasztalását a fellebbezésben és a felülvizsgálati kérelemben nem tette vitássá, ezért a Kp. 115. § (2) bekezdés folytán alkalmazandó 108. § (1) bekezdésében foglaltakra tekintettel a jogerős ítélet felülvizsgálatának ebben a körben nem volt helye. A másodfokú bíróság ítéletének rendelkező részében az elsőfokú ítélet fellebbezéssel nem támadott részét érintően nem, így a felülvizsgálati kérelemben sérelmezett, a túlszolgálati díj-különbözettel kapcsolatos döntés tekintetében sem volt helye.

[36] A fentiek alapján a Kúria, figyelemmel arra is, hogy a jogerős ítélet rendelkező részében foglalt döntés az elsőfokú ítélet fellebbezéssel nem támadott részeire is kiterjedt, a Kp. 121. § (1) bekezdés a) pontja alkalmazásával a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.

Záró rész

[37] Az alperes a felülvizsgálati eljárásban megjelölt, konzultációkkal és felülvizsgálati kérelem elkészítésével felmerült költségét – a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (IMr.) 4. § (1) bekezdés a) pontja alapján – 100.000 forint összegben kívánta érvényesíteni. Ezt az összeget a Kúria, figyelemmel arra, hogy az alperes a jelen felülvizsgálati kérelmét számos más, azonos tárgyú ügyben benyújtottal azonos tartalommal terjesztette elő, eltúlzottnak találta, ezért a felperes által fizetendő költséget az IMr. 3. § (6) bekezdése és 4. § (1)-(2) bekezdése alkalmazásával a rendelkező rész szerinti összegben állapította meg. Az alperes az első- és a másodfokú bírósági eljárásban költségét a Kp. 35. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 81. § (5) bekezdése és a perköltség felszámítására szolgáló költségjegyzékről szóló 31/2017. (XII.27.) IM rendelet szerinti nyomtatványon nem számította fel, ezért ezen eljárásokban felmerült költségei megtérítését nem kérheti. A felperest az elsőfokú bíróság által a teljes pernyertességére tekintettel megállapított 60.000 forint perköltség helyett – pernyertességének arányában – 20.000 forint illeti meg, ezért a Kúria az alperest perköltség címén terhelő marasztalás összegét leszállította [Pp. 83. § (2) bekezdés].

[38] A felperes a 73/2009. (XII. 22.) IRM rendelet 1. §-a alapján munkavállalói költségkedvezményben részesült, az alperest az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § c) pontja alapján személyes illetékmentesség illeti meg, ezért az eljárási illetéket – a Kp. 35. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 95. § (1) bekezdés c) pontjára figyelemmel – az állam viseli.

[39] Az ítélet elleni felülvizsgálat lehetőségét a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.

[40] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 115. § (2) bekezdése által alkalmazni rendelt Kp. 107. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2021. április 7.

Dr. Magyarfalvi Katalin s. k. a tanács elnöke, előadó bíró, Dr. Farkas Katalin s.
k. bíró, Dr. Bérces Nóra s. k. bíró